

DE EIGENHEID VAN THUISBEGELEIDING

Inleiding

Eind jaren 70 zijn in verschillende provincies thuisbegeleidingsdiensten ontstaan, vanuit verschillende invalshoeken maar met steeds dezelfde doelstelling nl; gezinnen ondersteunen in de opvoeding van hun kind in de thuissituatie.

Dit resulteerde in 1988 in een wetbesluit dat de werking van de thuisbegeleidingsdiensten officieel erkende. In het wetbesluit vinden we elementen terug van de verschillende werkingsmodellen van de verscheidene diensten in hun experimentele werkingsperiode. De diensten groeiden gaandeweg uit van vroegbegeleidingsdiensten naar thuisbegeleiding voor gezinnen met kinderen, jongeren en volwassenen. De erkenning is vanaf de start altijd doelgroepgebonden geweest.

Na 20 jaar erkenning willen we de eigenheid van thuisbegeleiding omschrijven. Dit doen we aan de hand van het benoemen van een aantal specifieke kenmerken van deze zorgvorm.

1. De thuisbegeleidingsdiensten werken op drie niveaus:

- ***Het kindgerichte of persoonsgerichte niveau (begeleiding)***
- ***Het gezinsgerichte niveau (begeleiding)***
- ***Het gezinsoverschrijdende niveau (netwerkbegeleiding)***

Daarnaast zijn er drie leeftijdsgroepen te onderscheiden: Gezinnen met baby's, peuters en kleuters, gezinnen met kinderen en gezinnen met jongeren of volwassenen.

a. Kindgerichte/persoonsgerichte aspecten:

- ***Voor gezinnen met baby's, peuters, kleuters***

De schijnbare vanzelfsprekendheid van het opvoedingsgebeuren wordt bemoeilijkt door de bijzondere vraag van het kind naar een specifiek ontwikkelingsaanbod ten gevolge van zijn (vermoeden van) handicap.

Om het kind optimale kansen tot ontwikkeling te bieden, is het belangrijk om zo vroeg mogelijk handicapspecifieke ontwikkelingsstimulatie te bieden.

Voor het jonge kind met een handicap zijn de eerste ontwikkelingsjaren zeer belangrijk.

Via **vroegtijdige thuisbegeleiding** tracht men, uitgaande van de mogelijkheden van het kind en rekening houdend met de belemmerende factoren (inherent aan de handicap), de ontwikkeling van het kind te stimuleren in al zijn aspecten: cognitief, emotioneel, motorisch, communicatief, sociaal, zelfredzaamheid. Thuisbegeleiders werken met én via de ouders.

- ***Voor gezinnen met kinderen***

De begeleiding richt zich nog op andere domeinen dan die bij zeer jonge kinderen.

Op sociaal emotioneel vlak wordt het kind ondersteund in zijn beleving rond het leven met een handicap. Vragen rond eigen mogelijkheden en beperkingen komen hier aan bod. Ontwikkelingsbegeleiding blijft belangrijk. De op school (regulier of bijzonder) geleerde kennis en vaardigheden overbruggen naar de dagelijkse leefomgeving is niet evident en vraagt voor een aantal gezinnen ondersteuning.

Vrijtijdsbesteding zowel binnen het eigen gezin als in de ruimere leefomgeving, zowel regulier als specifiek, zijn belangrijk voor het welbevinden van het kind.

- ***Voor gezinnen met jongeren en volwassenen met een beperking***

Thuisbegeleiding begint in principe zo vroeg mogelijk na de diagnose, maar kan op gelijk welk moment starten indien andere criteria aan de orde zijn. Belangrijke scharniermomenten in het leven van een jongere of volwassenen met een handicap vb einde schoolloopbaan, samenlevingsvragen, toekomstvragen naar wonen en daginvulling, optreden van gedragsproblemen...kunnen begeleidingsvragen doen ontstaan.

De begeleiding situeert zich op verschillende domeinen : zelfstandigheid, zelfredzaamheid, relatie, seksualiteit, sociale vaardigheden, gevoelsleven, wonen, samenwonen, opvoeding van eigen kinderen, zelfbepaling, gezondheid, veiligheid, vrije tijd, werk, dagbesteding.....

We gaan ervan uit dat eerlijke informatie over de waarneembare mogelijkheden, beperkingen en toekomstperspectief bespreekbaar moeten zijn.

Vragen rond eigen functioneren komen aan bod. Vaak botsen personen met een handicap tegen beperkingen. De confrontatie met de eigen handicap vraagt heel wat inspanning en aanpassingen. Als thuisbegeleider willen we hen hierbij begeleiden.

In dit proces is het verkennen van de mogelijkheden van een jongere of volwassene, en aansluitend hierbij nagaan welke mogelijkheden er zijn om bij te leren, verworven vaardigheden te behouden en/of beperkingen te compenseren.

In het kader hiervan wordt ook de toekomst besproken: welke perspectieven zijn er, wat zijn de keuzes van de persoon met de handicap en wat past hen best.

b. Gezinsgerichte aspecten

- ***Voor gezinnen met baby's, peuters, kleuters en voor gezinnen met kinderen***

Het is onmiskenbaar dat de geboorte van een kind met een handicap, het samenleven met een kind met een handicap een belangrijke weerslag heeft op de gezinssituatie.

De confrontatie met het anders-zijn van hun kind impliceert voor de meeste ouders een ontwrichting van hun levenspatroon. De realiteit van de handicap plaatst ouders oog in oog met een andere en vaak onzekere toekomst. Dit geeft ouders bij een ernstig vermoeden van handicap of vanaf het ogenblik dat er een diagnose gesteld wordt, recht op ondersteuning.

Thuisbegeleiding ondersteunt ouders bij de opvoeding en helpt hen bij het uitbouwen van een positief stimulerende relatie met hun kind, rekening houdend met hun emotionele beleving.

Door deze ondersteuning helpen we ouders meer opvoedingszekerheid te verwerven en hen te laten ervaren dat zij zelf de ontwikkeling van hun kind kunnen bevorderen.

Het proces ondersteunt de ouders ook in de uitbouw van hun eigen leven, van hun onderlinge gezinsrelaties en in hun sociale omgang buiten het gezin.

Aandacht voor de andere kinderen in het gezin, grootouders en andere familieleden kan eveneens inhoud zijn van de begeleidingen.

Thuisbegeleiding is een werkvorm die in hoofdzaak verleend wordt in het thuismilieu, de natuurlijke woon- en leefomgeving van het kind

- ***Thuisbegeleiding voor gezinnen met jongeren of volwassenen met een handicap (thuiswonend, alleen, partnerverband wonend)***

Ook hier is eerlijke informatie en voorlichting omtrent de problematiek en eventuele problemen nodig.

Informatie over het realistisch omgaan met de persoon, pedagogisch en psychologisch advies is wenselijk.

De confrontatie met de handicap van ouder, partner, dochter, zoon, zus, broer,... zorgt vaak voor aanvaardingsproblemen. Men realiseert zich te weinig dat er een blijvende beperking is. Men heeft vaak hoge verwachtingen. Het aanvaarden van de handicap, realistische perspectieven stellen, verwerken en loslaten is een proces dat de nodige ondersteuning vraagt.

Er worden ook hulpvragen geformuleerd rond het samenleven met een persoon met een handicap. De aanwezigheid van een persoon met een handicap heeft een invloed op het ganse gezin, op de wijze hoe het gezin zijn leven uitbouwt.

De aandacht voor broers en zussen is een belangrijk aspect in de begeleiding.

Omgekeerd heeft ook het gezin invloed op de ontplooiingskansen van de persoon met een handicap. Kennis van de mogelijkheden en de beperkingen van het gezin zijn hier nodig.

c. Netwerkgerichte aspecten, van toepassing over alle doelgroepen heen.

De thuisbegeleiding beperkt zich niet tot het gezin, maar kan ook in de ruimere leefomgeving van het kind/ jongere/volwassene (vb grootouders, onthaalmoeder, reguliere kribbe, gewone school, dagbesteding, werksituatie...) gebeuren.

Belangrijk is de samenwerking met andere diensten of disciplines die bij de het kind/ persoon en het gezin betrokken zijn, zowel binnen het reguliere als het niet-reguliere aanbod vb voorzieningen, artsen, therapeuten.....

Afstemming zoeken tussen de verschillende hulpverleners die betrokken zijn op het kind/de persoon en zijn gezin.

Indien nodig wordt er gericht doorverwezen.

2. Thuisbegeleiding werkt ambulante en mobiel.

In de thuisbegeleiding worden cliënten begeleid in hun natuurlijke woon- en leefomgeving. Door te werken in de eigen leefomgeving, kan vlotter ingespeeld worden op dagelijkse problemen en vragen van de persoon met een handicap en de gezinsleden.

In een aantal gevallen kan thuisbegeleiding bijdragen tot de verlenging of het behoud van de persoon met een handicap in zijn natuurlijke milieu.

3. Thuisbegeleiding heeft tot doel zelfzorg te stimuleren

Thuisbegeleiding is niet gericht op het afhankelijk maken van het gezin of de persoon, maar zorgt minimaal voor een draagkracht verhogend effect en maximaal om zichzelf overbodig te maken.

De begeleiding is gericht op het zelf - doen van de persoon of zijn omgeving en dit vooral door model staan en instructie.

4. Thuisbegeleiding heeft een preventief karakter

Thuisbegeleiding is een werkvorm waarbij de opstart van de begeleiding bij voorkeur wordt geboden kort na het vaststellen van een diagnose.

Ouders kunnen zo ondersteund worden om te groeien naar een positief, kwaliteitsvolle en stimulerende ouder – kind relatie. Dit werkt preventief naar het ontwikkelen van probleemgedrag en maakt het mogelijk om hun kind langer in de thuissituatie te kunnen opvoeden. (Misschien nog iets toevoegen naar doelgroep jongeren/volwassenen)

5. Thuisbegeleiding werkt interdisciplinair

Er bestaat geen specifieke opleiding voor een thuisbegeleider. Interdisciplinair werken is mekaar beïnvloeden via intervisie, via team.

Voor hetzelfde werk gaan verschillende disciplines naar het gezin.

Binnen de diensten wordt samengewerkt met verschillende disciplines, deze worden aangetrokken in functie van de zorgvragen van de doelgroep.

De thuisbegeleidingsdiensten waarborgen ook een diversiteit van hun begeleidingsaanbod gezien de complexiteit van de handicaps. In het aanbod willen de diensten waarborgen bieden op het vlak van kwaliteit van de begeleiding en garanderen ze *een interdisciplinaire benaderingswijze*. Naargelang de specifieke inkleuring van de begeleidingsvragen kunnen andere teamleden betrokken worden.

Thuisbegeleiding is een geïntegreerde vorm van hulpverlening. Thuisbegeleiders werken samen met andere bestaande diensten en disciplines. Daarnaast waken ze erover dat de samenwerking gecoördineerd verloopt of coördineren deze zelf.

6. Thuisbegeleiding is een laagdrempelig aanbod met een relatief lage maatschappelijke kost.

Aangezien thuisbegeleiding best zo vroeg mogelijk na de diagnose of op belangrijke scharnierenmomenten opstart, moet de drempel zo laag mogelijk gehouden worden.

Een lage drempel betekent : geen wachttijd, beperkte administratie, lage financiële bijdrage.

Voor jonge kinderen is rechtstreeks toegankelijkheid zeker belangrijk. Het passeren van toegangspoorten en de hoeveelheid administratie werken bruuskerend en drempelverhogend.

Thuisbegeleiding op zich is een relatief goedkope vorm van hulpverlening. Met een vrij beperkt budget kunnen veel cliënten geholpen worden en door dit lage budget tijdig in te zetten, kan voor veel cliënten het gebruik van andere en duurere werkvormen vermeden of uitgesteld worden.

7. Thuisbegeleiding werkt vraaggericht

In thuisbegeleiding wordt vraaggericht gewerkt dwz op maat van het gezin/de persoon met een handicap . Dit maakt het mogelijk om de frequentie van begeleiding aan te passen aan de gewijzigde of nieuwe hulpvragen, in de loop van het begeleidingsproces.

BESLUIT

Thuisbegeleidingsdiensten :

- werken met verscheidene leeftijden
- zijn doelgroepspecifiek
- begeleiden op diverse niveaus
- werken ambulantly en mobiel
- stimuleren zelfzorg/een zo groot mogelijke onafhankelijkheid
- hebben een preventief karakter
- zijn interdisciplinair
- zijn laagdrempelig
- hebben een lage maatschappelijke kost
- werken vraaggericht.

De bedoeling van het uitschrijven van de eigenheid thuisbegeleiding is dat we deze tekst kunnen gebruiken als basistekst bij het bespreken van onze standpunten in gesprekken met andere gesprekspartners zoals afgevaardigden van andere zorgvormen, de overheid en het VAPH.